

Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych
z dnia 25 stycznia 1988 r.

w sprawie wprowadzenia wskazówek metodycznych dotyczących opracowywania w archiwach państwowych akt z wyborów do Sejmu PRL i rad narodowych¹

1. W celu ujednoczenia postępowania przy opracowywaniu zgromadzonych w archiwach państwowych akt wytworzonych przez komisje wyborcze powołane do przeprowadzenia wyborów do Sejmu PRL i rad narodowych, wprowadza się wskazówki metodyczne stanowiące załącznik do niniejszego pisma okólnego.
2. Wskazówki mają zastosowanie wyłącznie do akt, które nie zostały opracowane do dnia wejścia w życie niniejszego pisma; w odniesieniu do akt, których opracowanie rozpoczęto przed tą datą stosuje się zasady dotychczasowe².
3. Postanowienia niniejszego pisma obowiązują od dnia 1 stycznia 1988 r.

Wskazówki metodyczne
dotyczące opracowania akt z wyborów
do Sejmu PRL i rad narodowych^x

1. Konstrukcja archiwalna³ i jej nazwa

1.1. Akta wytworzone przez komisje wyborcze i zgromadzone w danym archiwum państwowym są materiałami archiwalnymi⁴ i tworzą następujące konstrukcje archiwalne:

- „Akta komisji wyborczych do Sejmu PRL z terenu ... z wyborów przeprowadzonych w dniu ... „, - jeśli zostały wytworzone oraz zgromadzone przez komisje wyborcze powołane dla przeprowadzenia wyborów do Sejmu PRL,

- „Akta komisji wyborczych do Sejmu PRL i rad narodowych z terenu województwa (miasta wyłączonego z województwa) ... z wyborów przeprowadzonych w dniu ... „, - jeśli zostały wytworzone oraz zgromadzone przez komisje wyborcze powołane dla przeprowadzenia wspólnych wyborów do Sejmu PRL i rad narodowych,

- „Akta komisji wyborczych do rad narodowych z terenu województwa (miasta wyłączonego z województwa) ... z wyborów przeprowadzonych w dniu ... „, - jeśli zostały wytworzone i zgromadzone przez komisje wyborcze powołane dla przeprowadzenia oddzielnych wyborów do rad narodowych.

2. Granice konstrukcji archiwalnych

2.1. W skład jednej konstrukcji archiwalnej wchodzi akta komisji wyborczych powołanych dla przeprowadzenia wyborów w danym dniu. Granice chronologiczne konstrukcji archiwalnych stanowią daty powołania i rozwiązania najwyższej hierarchicznie komisji wyborczej, której akta wchodzi w skład danej konstrukcji archiwalnej⁵.

2.2. Granice terytorialne konstrukcji archiwalnych stanowią:

- obszar objęty działaniem archiwum państwowego^{xx} - jeśli akta dotyczą wyborów oddzielnych do Sejmu PRL,

- obszar jednego województwa (względnie miasta wyłączonego z województwa) - jeśli akta dotyczą wyborów wspólnych do Sejmu PRL i rad narodowych lub wyborów do rad narodowych^{xxx}.

^x Wskazówki opracowała dr Aniela Przywuska (AP w Gdańsku) w ramach badań indywidualnych koordynowanych przez Zakład Naukowy Archiwistyki NDAP.

^{xx} Obszar jednego lub kilku województw

3. Układ akt

3.1. Podstawę układu stanowi schemat systematyzacji akt.

3.2. Schemat systematyzacji akt ujmuje stan idealny konstrukcji archiwalnych, to znaczy zakłada zachowanie kompletu akt wszystkich komisji wyborczych z terenu województwa. Schemat może być modyfikowany w zależności od stanu zachowania akt.

3.3. Podstawę struktury schematu stanowi hierarchia komisji, nadto ich cechy topograficzne i numeryczne. Akta terytorialnych komisji wyborczych tej samej rangi następują po sobie w porządku alfabetycznym według siedzib. Akta obwodowych komisji wyborczych - w kolejności numerów obwodów głosowania ustalonych w obrębie jednostek podziału terytorialnego.

3.4. Akta poszczególnych komisji wyborczych⁶ w ramach konstrukcji archiwalnej powinny otrzymać jednolity układ. W obrębie terytorialnych komisji wyborczych zaleca się łączenie w jedną jednostkę archiwalną protokołu ustalającego wyniki wyborów oraz protokołów głosowania w obwodach wyborczych.

4. Ewidencja konstrukcji archiwalnych

4.1. Konstrukcję archiwalną oznacza się w archiwum państwowym numerem ewidencyjnym odpowiadającym pozycji, pod którą została zarejestrowana w spisie zespołów⁷.

A. Schemat systematyzacji akt

I. Akta komisji wyborczych do Sejmu PRL z terenu ... z wyborów przeprowadzonych w dniu 26-10-1952 r.

O b w o d o w e k o m i s j e w y b o r c z e

1. Protokoły posiedzeń obwodowych komisji wyborczych

2. Karty do głosowania na posłów w okręgach wyborczych - po 3 egz. przykładowe dla okręgu

3. Inne materiały archiwalne: charakterystyki mieszkańców obwodów, protokoły głosowania na posłów, plakaty wyborcze itp.

Akta poszczególnych obwodowych komisji wyborczych należy ułożyć w ramach powiatów (usystematyzowanych alfabetycznie według nazw) w kolejności numerów obwodów głosowania.

Akta komisji wyborczych do Sejmu PRL z wyborów przeprowadzonych w dniach:

^{xxx} Archiwa państwowe gromadzące zasób archiwalny z obszaru mniejszego niż jedno województwo tworzą konstrukcje archiwalne z materiałów komisji wyborczych z części danego województwa.

20-01-1957 oraz 19-03-1972 r. należy uporządkować w obrębie poszczególnych konstrukcji archiwalnych, podobnie jak akta z wyborów przeprowadzonych w dniu 26-10-1952 r.

II. Akta komisji wyborczych do Sejmu PRL i rad narodowych z terenu województwa (miasta wyłączonego z województwa) ... z wyborów przeprowadzonych w dniu 16-04-1961 r.

W o j e w ó d z k a K o m i s j a W y b o r c z a w

1. Listy kandydatów na radnych WRN i protokoły przyjęcia zgłoszonych list.
2. Protokół ustalający wyniki głosowania w okręgach wyborczych na radnych WRN
3. Obwieszczenie o wynikach wyborów do WRN^x
4. Protokół z wyborów do WRN^{xx} oraz zbiorcze zestawienie wyników wyborów
5. Protokoły głosowania na radnych WRN w obwodach głosowania
6. Protokoły posiedzeń Wojewódzkiej Komisji Wyborczej
7. Plakaty wyborcze

P o w i a t o w a K o m i s j a W y b o r c z a w ...^{xxx}

1. Listy kandydatów na radnych PRN, ORN i GRN oraz protokoły przyjęcia zgłoszonych list
2. Protokoły ustalające wyniki głosowania w okręgach wyborczych na radnych PRN, ORN i GRN
3. Obwieszczenie o wynikach wyborów do PRN, ORN i GRN
4. Protokoły głosowania na radnych PRN, ORN i GRN w obwodach głosowania
5. Protokoły posiedzeń Powiatowej Komisji Wyborczej
6. Plakaty wyborcze

Pozostałe powiatowe komisje wyborcze w kolejności alfabetycznej według nazw siedzib. Układ akt - jak wyżej⁸.

M i e j s k a K o m i s j a W y b o r c z a w ...

1. Listy kandydatów na radnych MRN i protokoły przyjęcia zgłoszonych list
2. Protokół ustalający wyniki głosowania w okręgach wyborczych na radnych MRN
3. Obwieszczenie o wynikach wyborów do MRN
4. Protokoły głosowania na radnych MRN w obwodach głosowania

^x „Obwieszczenie o wynikach wyborów ...” do poszczególnych stopni rad narodowych sporządzały komisje wyborcze w latach 1958-1973.

^{xx} „Protokół wyborów ...” do poszczególnych stopni rad narodowych zastąpił od wyborów w r. 1976 wymienione w przypisie ^x „obwieszczenie ...” „Protokół ...” spisywały komisje wyborcze podczas kolejnych wyborów do Sejmu PRL i rad narodowych oraz do rad narodowych od wyborów w r. 1976.

^{xxx} Powiatowe komisje wyborcze powoływane były podczas wyborów w latach 1954-1973. Komisje te właściwe były równocześnie do ustalenia w latach 1958-1969 wyników wyborów do osiedlowych rad narodowych i gromadzkich rad narodowych.

5. Protokoły posiedzeń Miejskiej Komisji Wyborczej

6. Plakaty wyborcze

Pozostałe miejskie komisje wyborcze w kolejności alfabetycznej według nazw siedzib.

Układ akt - jak wyżej.

Dzielnicowa Komisja Wyborcza w ...

1. Listy kandydatów na radnych DRN i protokoły przyjęcia zgłoszonych list

2. Protokół ustalający wyniki głosowania na radnych DRN w okręgach wyborczych

3. Obwieszczenie o wynikach wyborów do DRN

4. Protokoły głosowania na radnych DRN w obwodach głosowania

5. Protokoły posiedzeń Dzielnicowej Komisji Wyborczej

6. Plakaty wyborcze

Akta pozostałych dzielnicowych komisji wyborczych należy usystematyzować w kolejności alfabetycznej według nazw miast, w których skład wchodziły oraz nazw samych dzielnic. Mogą również następować bezpośrednio po właściwej⁹ komisji wyborczej. Układ akt - jak wyżej.

Obwodowe Komisje Wyborcze

1. Protokoły posiedzeń obwodowych komisji wyborczych

2. Karty do głosowania na posłów i radnych - po 3 egzemplarze dla okręgu wyborczego

3. Inne akta: charakterystyki mieszkańców obwodów, protokoły głosowania na posłów, plakaty wyborcze itp.

Akta poszczególnych obwodowych komisji wyborczych należy ułożyć w ramach powiatów, usystematyzowanych alfabetycznie według nazw siedzib, w kolejności numerów obwodów głosowania.

Akta komisji wyborczych do Sejmu PRL i rad narodowych z wyborów przeprowadzonych w dniach: 30-05.1965, 01-06-1969, 21-03-1976, 23-03-1980 r. należy usystematyzować w obrębie poszczególnych konstrukcji archiwalnych, podobnie jak akta komisji z 1961 r.^x

Podczas wyborów przeprowadzonych w latach 1976 i 1980 nie występowały miejskie i dzielnicowe komisje wyborcze.

III.a. Akta komisji wyborczych do rad narodowych z terenu województwa (miasta wyłączonego z województwa) ... z wyborów przeprowadzonych w dniu 05-12-1954 r.

^x Wyjątkowo akta obwodowych komisji wyborczych z wyborów, które nastąpiły po likwidacji powiatów w 1975 r., należy usystematyzować w obrębie województwa w kolejności numerów obwodów głosowania.

Wojewódzka Komisja Wyborcza w ...

1. Protokół ustalający wyniki wyborów do WRN
2. Protokoły głosowania na radnych WRN w obwodach głosowania
3. Protokoły posiedzeń Wojewódzkiej Komisji Wyborczej
4. Plakaty wyborcze

Powiatowa Komisja Wyborcza w ...

1. Protokół ustalający wyniki wyborów do PRN oraz ORN
2. Protokoły głosowania na radnych PRN i ORN w obwodach głosowania
3. Protokoły posiedzeń Powiatowej Komisji Wyborczej
4. Plakaty wyborcze

Pozostałe powiatowe komisje wyborcze w kolejności alfabetycznej według nazw ich siedzib. Układ akt - jak wyżej.

Miejska Komisja Wyborcza w ...

1. Protokół ustalający wyniki wyborów do MRN
2. Protokoły głosowania na radnych MRN w obwodach głosowania
3. Protokoły posiedzeń Miejskiej Komisji Wyborczej
4. Plakaty wyborcze

Pozostałe miejskie komisje wyborcze w kolejności alfabetycznej nazw siedzib. Układ akt - jak wyżej.

Dzielnicowa Komisja Wyborcza w ...

1. Protokół ustalający wyniki wyborów do DRN
2. Protokoły głosowania na radnych DRN w obwodach głosowania
3. Protokoły posiedzeń Dzielnicowej Komisji Wyborczej
4. Plakaty wyborcze

Pozostałe dzielnicowe komisje wyborcze w kolejności alfabetycznej według nazw miast, w których skład wchodziły oraz według nazw samych dzielnic. Układ akt - jak wyżej.

Okręgowa Komisja Wyborcza Nr w ...

1. Listy kandydatów na radnych oraz protokoły przyjęcia zgłoszonych list
2. Protokoły ustalające wyniki głosowania w okręgach na radnych do określonych rad narodowych
3. Protokół ustalający wyniki wyborów do GRN w powiecie ... (dokument występujący w jednej okręgowej komisji wyborczej na terenie powiatu)
4. Protokoły głosowania na radnych w powiecie ... (uwaga jak do punktu 3)
5. Protokoły posiedzeń Okręgowej Komisji Wyborczej

Pozostałe okręgowe komisje wyborcze w kolejności numerów okręgów. Układ akt - jak wyżej.

Obwodowe Komisje Wyborcze

1. Protokoły posiedzeń obwodowych komisji wyborczych
2. Karty do głosowania na radnych - po trzy egzemplarze przykładowo dla okręgu
3. Inne materiały archiwalne

Akta poszczególnych obwodowych komisji wyborczych należy ułożyć w ramach powiatów (usystematyzować alfabetycznie według nazw siedzib) w kolejności numerów obwodów głosowania.

III.b. Akta komisji wyborczych do rad narodowych z terenu województwa (miasta wyłączonego z województwa) ... z wyborów przeprowadzonych w dniu 02-02-1958 r.

Wojewódzka Komisja Wyborcza w ...

1. Listy kandydatów na radnych WRN i protokoły przyjęcia zgłoszonych list
2. Protokół ustalający wyniki głosowania w okręgach wyborczych na radnych WRN
3. Obwieszczenie o wynikach wyborów do WRN
4. Protokoły głosowania na radnych WRN w obwodach głosowania^x
5. Protokoły posiedzeń Wojewódzkiej Komisji Wyborczej
6. Plakaty wyborcze

Powiatowa Komisja Wyborcza w ...^{xx}

1. Listy kandydatów na radnych PRN, ORN i GRN oraz protokoły przyjęcia zgłoszonych list
2. Protokoły ustalające wyniki głosowania w okręgach wyborczych na radnych PRN, ORN i GRN
3. Obwieszczenia o wynikach¹⁰ do PRN, ORN i GRN
4. Protokoły głosowania na radnych PRN, ORN i GRN w obwodach głosowania
5. Protokoły posiedzeń Powiatowej Komisji Wyborczej
6. Plakaty wyborcze

Dalsze powiatowe komisje wyborcze w kolejności alfabetycznej według nazw siedzib.

Układ akt - jak wyżej.

Miejska Komisja Wyborcza w ...

1. Listy kandydatów na radnych MRN i protokoły przyjęcia zgłoszonych list
2. Protokół ustalający wyniki głosowania w okręgach wyborczych na radnych MRN

^x Dokumentacja wymieniona pod pozycjami 1 - 4 podczas wyborów w dniu 05-02-1978 r. nie była sporządzona.

^{xx} Porównaj przypis ^{xxx} na s.

3. Obwieszczenie o wynikach wyborów do MRN
4. Protokół z wyborów do MRN
oraz zbiorcze zestawienie wyników wyborów
5. Protokół głosowania na radnych MRN w obwodach głosowania
6. Protokoły posiedzeń Miejskiej Komisji Wyborczej
7. Plakaty wyborcze

Pozostałe miejskie komisje wyborcze w kolejności alfabetycznej według nazw siedzib.

Układ akt - jak wyżej.

D z i e l n i c o w a K o m i s j a W y b o r c z a w ...

1. Listy kandydatów na radnych DRN i protokoły przyjęcia zgłoszonych list
2. Protokół ustalający wyniki głosowania w okręgach wyborczych na radnych DRN
3. Obwieszczenie o wynikach wyborów do DRN
4. Protokół z wyborów do DRN
oraz zbiorcze zestawienie wyników wyborów
5. Protokół głosowania na radnych DRN w obwodach głosowania
6. Protokoły posiedzeń Dzielnicowej Komisji Wyborczej
7. Plakaty wyborcze

Akta pozostałych dzielnicowych komisji wyborczych należy usystematyzować w kolejności alfabetycznej według nazw miast, w których skład wchodziły oraz według nazw samych dzielnic. Mogą również następować bezpośrednio po właściwej miejskiej komisji wyborczej.

Układ akt - jak wyżej.

G m i n n a K o m i s j a W y b o r c z a w ...^x

1. Listy kandydatów na radnych GRN i protokoły przyjęcia zgłoszonych list
2. Protokół ustalający wyniki głosowania na radnych GRN w okręgach wyborczych
3. Obwieszczenie o wynikach wyborów do GRN
4. Protokół z wyborów do GRN
oraz zbiorcze zestawienie wyników wyborów
5. Protokół głosowania na radnych GRN w obwodach głosowania
6. Protokoły posiedzeń Gminnej Komisji Wyborczej
7. Plakaty wyborcze

^x Gminne komisje wyborcze powoływane były podczas wyborów do rad narodowych w dniach: 09-12-1973, 05-01-1978, 17-06-1984 r.

Pozostałe gminne komisje wyborcze należy usystematyzować w kolejności alfabetycznej według nazw siedzib w obrębie województwa. Układ akt - jak wyżej.

Obwodowe Komisje Wyborcze

Wybór materiałów archiwalnych taki sam jak w obwodowych komisjach wyborczych dla przeprowadzenia wyborów do rad narodowych w dniu 05-12-1954 r. (zob. p. IIIa). Akta poszczególnych obwodowych komisji wyborczych należy ułożyć w ramach powiatów, usystematyzowanych alfabetycznie według nazw siedzib, w kolejności numerów obwodów głosowania.

Akta komisji wyborczych do rad narodowych z terenu województwa (miasta wyłączonego z województwa) ... dla wyborów przeprowadzonych w dniach: 09-12-1973 r., 05-02-1978 r. oraz 17-06-1984 r. należy usystematyzować w obrębie poszczególnych konstrukcji archiwalnych, podobnie jak akta komisji dla wyborów przeprowadzonych w dniu 02-02-1958 r.

B. Daty przeprowadzenia wyborów do Sejmu PRL i rad narodowych

I. Wybory do Sejmu PRL

26.10.1952 r.

20.01.1957 r.

19.03.1972 r.

13.10.1985 r.

II. Wybory do Sejmu PRL i rad narodowych

16.04.1961 r. do Sejmu PRL i rad narodowych wszystkich stopni

30.05.1965 r. do Sejmu PRL i rad narodowych wszystkich stopni

01.06.1969 r. do Sejmu PRL i rad narodowych wszystkich stopni

21.03.1976 r. do Sejmu PRL i rad narodowych stopnia wojewódzkiego

23.03.1980 r. do Sejmu PRL i rad narodowych stopnia wojewódzkiego

III. Wybory do rad narodowych

05.12.1954 r. wszystkich stopni

02.02.1958 r. wszystkich stopni

09.12.1973 r. wszystkich stopni

05.02.1978 r. stopnia podstawowego

17.06.1984 r. stopnia podstawowego i wojewódzkiego

¹ Źródło: Reg. NDAP (radca praw.), Pisma okólne 1984-1988, br. nr k. (s.). Druk.: S. Sierpowski ... Dzieje archiwistyki polskiej. Wybór źródeł., T. II, Poznań 1993, s. 356-363. Zachowuje moc obowiązującą. Wskazówki dotyczą tylko niektórych problemów opracowania (ewidencja, nazewnictwo i sposób łączenia zespołów, selekcja materiałów archiwalnych, ich układ). Problemy inwentaryzacji - zob. poz. 183, indeksowanie inwentarzy archiwalnych - zob. poz. 166.

² Zasady w stosunku do akt wyborczych, przed wprowadzeniem wskazówek, nie były określone przepisami metodycznymi NDAP. Archiwa w dość różny sposób rozwiązywały szczegółowe problemy opracowania akt.

³ Termin umowny ze względu na brak adekwatnego określenia w powszechnie stosowanej terminologii archiwalnej dla nazwania sposobu łączenia zespołów zalecanego w pkt. 1.1. Należałoby przyjąć, że jest to raczej konstrukcja zbliżona do zespołu złożonego.

⁴ Z wyjątkiem dokumentacji niearchiwalnej przejętej ewentualnie wraz z tymi materiałami, wymienionymi w schemacie systematyzacji akt (kat. A).

⁵ Praktycznie, datami krańcowymi „konstrukcji” będą daty krańcowe zespołów wchodzących w skład „konstrukcji”: najwcześniejsza i najpóźniejsza.

⁶ Tzn. poszczególnych zespołów akt komisji wyborczych.

⁷ Na tej podstawie należałoby domniemywać, że zalecany jest inwentarz książkowy z ciągłą numeracją porządkową dla wszystkich zespołów danej „konstrukcji”.

⁸ Ściślej należałoby powiedzieć: „Wszystkie zespoły akt powiatowych komisji wyborczych należy usystematyzować w kolejności alfabetycznej nazw siedzib ich twórców, a w obrębie zespołów - zastosować układ akt podany wyżej”. Uwaga ta dotyczy części wskazówek (w analogicznych przypadkach).

⁹ Należałoby dodać słowo: „miejskiej”.

¹⁰ Należałoby dodać słowo: „wyborów”.